

Kur sākas Latvija

Katras valsts stabilitātes pamatā ir tās ekonomika. Ja ekonomika ir stipra, tad arī valsts būs stipra. To, kāda situācija valda Latvijas ekonomikā, zinām mēs visi. Daudzi ir aizbraukuši uz ārzemēm, jo tur tiek maksātas lielākas algas un ir mazāki nodokļi. Tā valsts zaudē savu galveno resursu – cilvēkus. Daudzi uzņēmēji savas firmas ir "pārcēlušies" uz citām valstīm nodokļu politikas dēļ.

Pagalām vien lauksaimnieki cieši turas savā zemē, bet arī viņiem klājas ne viegli – nelabvēlīgie laika apstākļi vairākus gadus pēc kārtas, ģeopolitiskā situācija, kā rezultātā, piemēram, nesamērīgi pieaugusi minerālmēslu cena, neprātīgā Briseles politika, tas viss mūsu zemniekus nospiež uz ceļiem. Bet saimniekot ir jāturpina.

Tāpēc 8. janvārī Rēzeknē Zemkopības ministrija un Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs (LLKC) rīkoja reģionālo konferenci "Ceļā uz veselū lauksaimniecību". Uz to ieradās gan lauksaimnieki (no Rēzeknes, Ludzas, Daugavpils, Balvu, Preiļu un citiem novadiem), gan zemkopības ministrs Armands Krauze, LLKC pārstāvji, lauksaimniecības eksperti un citi interesenti.

SADARBĪBA UN STRATĒGIJA

Šajā konferencē tika prezentēts Latvijas Lauksaimniecības izaugsmes plāns 2026.–2036. gadam, skaidrojot tā galvenos attīstības virzienus un nozāres ieguvumus nākotnē. Izziņinājumu lauksaimniekiem tiesāam daudz: būs jādoma gan par sadarbību, gan ražīguma celšanu, gan efektīvu saimniekošanu.

Zemkopības ministrs Armands Krauze teica: "Tikai lauksaimnieki paši vislabāk spēj izvērtēt savus attīstības virzienus un potenciālos klupšanas akmeņus. Tāpēc ir būtiski sanākt kopā, dalīties pieredzē un padomos, izvērtēt kopīgi padarīto un izraudzīties tālākos mērķus. Lai nodrošinātu Latvijas lauksaimnieku un viņu sarāžotās produkcijas konkurētspēju gan vietējā, gan eksportā tirgū, nepieciešama skaidra vīzija, praktiski soļi un sapratne starp nozāriem par to, kādu Latvijas lauksaimniecību vēlamies redzēt pēc pieciem, desmit vai divdesmit gadiem, un kas mums kopīgi jā dara, lai to īstenotu."

Zemkopības ministrijas kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) mērķi, sākot no 2028. gada:

- ✓ nodrošināt finansējuma kopēju apjomu 3,9 miljardus eiro (periodā no 2028. līdz 2034. gadam);
- ✓ izlīdzināt tiešos maksājumu līdz 90 % no ES veidējā līmeņa;
- ✓ sasniegt nozāres izaugsmi 2034. gadā līdz Somijas līmenim.

DOMĀ, DARĪ, MAINĪES – VESELAS SAIMNIECĪBAS FORMULA

Konference noslēdzās ar diskusiju "Domā, darī, mainies – veselās saimniecības formula", ko vadīja LLKC valdes priekšsēdētājs Mārtiņš Čimermanis.

Diskusijā piedalījās Dmitrijs Bortņikovs (Latvijas Aitu audzētāju asociācijas valdes priekšsēdētājs, Madonas novads),

Gunārs Lozda (SIA "ASTIKI LTD" īpašnieks, Lūznavas pagasts), Lauris Ikaunieks (jaunais zemnieks, z/s "Lazdu mājas", Dekšāres pagasts) un Indulis Jansons (Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas (LLKA) valdes priekšsēdētājs). Viņi atbildēja uz jautājumiem.

– Kas jūsu skatījumā ir vesela saimniecība? Kas liecina par jūsu saimniecības veselīgumu?

Dmitrijs Bortņikovs: – Skaitļi bieži vien ir ļoti svarīgi, bet ne vienmēr tie parāda reālo situāciju saimniecībā, lai jūs pareizi saprastu. Manas saimniecības attīstību sajūtu tad, kad sapratu, ka man ir nevis lieki finanšu līdzekļi, kurus varu ieguldīt atpakaļ attīstībā, bet gan man ir līdzekļi, kurus es plāno-

nākamais mērķis ir attīstīt gaļas lopkopību, lai produkcija paliek tēpat, Rēzeknē kaut vai.

Lauris Ikaunieks: – Pirmkārt, man laikam tas entuziasms liek darīt un iet uz priekšu. Otrkārt, izmantoju visas iespējas. Pirms trim gadiem realizēju izoloto liellopu projektu – fermas būvniecību ar robotizētu slaukšanu. Protams, bija dažādas konsultācijas un tika meklēta palīdzība, tad saskāramies ar problēmu, ka tur varētu nesānākt. Mans nostādījums bija tāds – ja būs, tad būs, ja nebūs, tad nebūs. Ja nebūtu apstiprināts projekts, tad nebūtu fermas un lopu. Nezinu, kas kuram ir veselīga saimniekošana, veselīga saimniecība, tas ir katram pašam jādomā. Bet saimniekam ir jāsaprot – man nesānā, nu tādā ir jāmet miens un

sa. Es arī vadu uzņēmumu, un man bankas prasība ir otrajā vai trešajā pozīcijā. Jo tas plāns vajadzīgs man, maniem darbiniekiem, bet banka meklē tikai nodrošinājumu, un tas noteikti nedrīkst būt tas, pie kā pieturēties. Jābūt pašam savam plānam. Lauksaimniecība viennozīmīgi ir ilgtermiņa plānošana, un nevis trīs četri gadi, bet plašāks periods. Lauksaimniecība nav bez ilgtermiņa plāna.

Lauris Ikaunieks: – Ilgtermiņa plāns lauksaimniecībā izklausās labi, bet... Ir jāplāno, es tam piekritu, taču tad jācaucas laika apstākļi, kas izjauc daudz ko, ko mēs nevaram ietekmēt un ko mēs nevaram izplānot. Arī ar istemiņa plāniem ir tā: izdomā, ka šodien vai šonedēļ darīsim tā, bet patiesībā pusi neizdodas no tā iz-

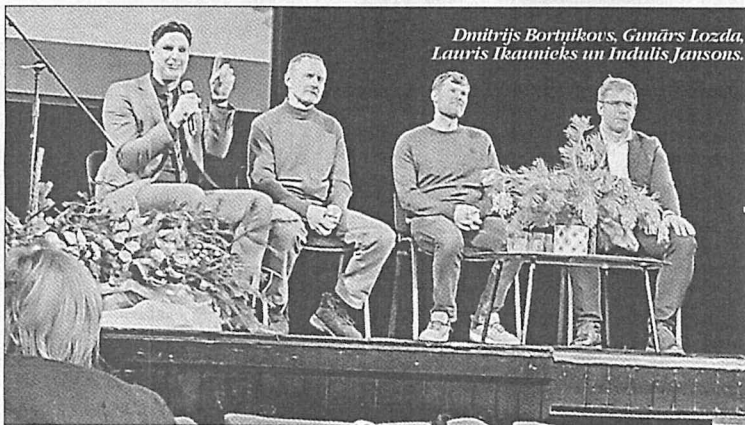
dzīlīnās tajās lietās, kur nevajadzētu, piemēram, tāmēšanā. Esmu dzirdējis un zinu, ka ar būvniecību ir saistītas problēmas. Konkrēti par sevi runājot, man nākamajā etapā arī būs būvniecība. Zinu vienu pagēmienu, kā to izdarīt lētāk, tas ir, ja laus zemniekam pašam būvēt, – viņš reģistrējas kā būvkomersants, viņam darbā savu draugu būvdarbu vadītāju (sertificētu speciālistu), un tad var uzbūvēt par 30 procentiem lētāk. Kāpēc to neatļauj darīt? LAD laikam nav tādas programmas.

Tad izmaksās mazākas, bet banka atkal skatās, vai LAD akceptē vai nē. Un tāpat vien kredītu nedos. Banka nedod kredītu ilgtermiņā – 20 gadi vajadzīgi, lai tā ēka atpelnītu.

Dmitrijs Bortņikovs: – Stratēģija nav tikai skatīties nākotnē, stratēģija izvērtē arī pagātni un liek domāt. Stratēģija ir tāda padziļināta savas saimniecības izvērtēšana un arī nākotnes plānu skatīšana. 2008. gadā mēs sakām nodarboties ar aitkopību. Es nāku no būvniecības nozares. Tad bija liela krīze iestājusies būvniecībā, un mani kolēģi teica: sāksim nodarboties ar lauksaimniecību. Manā prātā uzreiz bija aina: laukos septiņos no rita celies, nes divus spaiņus ūdens, lai varētu padzirdīt gotiņu, tad mēž mēslus no divu cūku aizgaldā. Un kādu izaugsmi te redzi? Es tieši tā viņiem teicu: "Veči, nē, mēs nevaram ar to nodarboties, tas ir smags darbs un nekādu rezultātu. Labi, mēs esam vienmēr pācdūši, ledusskapi piens un gaļa, bet..." Bet kolēģi man teica: "Pag, pag!" Jo viņiem ir pavisam cita pieredze, viņi nāk no Amerikas, no ASV, un viņiem lauksaimniecība izskatās pilnīgi savādāk – ar jaunu aprīkojumu, tehnoloģijām, iekārtām, traktoriem, kur tirām rokām to visu var darīt. Viņi pastāstīja savu pieredzi, un mēs sākam domāt, kā varētu izskatīties mūsu saimniecība. Mēs izvērtējam riskus, ar kuriem saskarsimies. Un, ja tiek galā ar šiem apstākļiem, tad saproti, ka esi efektīvi pārdomājis savas saimniecības virzienus. Un tā ir ļoti būtiska lieta. Stratēģija – tā ir mūsu sapņu uzrakstīšana uz papīra. Vīzija.

(Turpinājums 6. lpp.)

Aija MIKELE-STRUŠE
AUTORES foto

Dmitrijs Bortņikovs, Gunārs Lozda, Lauris Ikaunieks un Indulis Jansons.

ju ieguldīt saimniecības attīstībā. Manā skatījumā veiksmīga saimniecība ir tā, kas var plānot ieguldīt naudas līdzekļus saimniecības attīstībā, nevis kaut kādus atlikumus ieguldīt.

Gunārs Lozda: – Saimniecība ir kopš 2017. gada, un esam Limuzinas šķīmes liellopu (govju) attīstītāji. Pirmajā gadā saimniecībā bija trīs govys, uz šo brīdi – 76 zīdītājgovys. Visam piekritu, ko šodien dzirdēju par attīstību. Kā mums veicies? Tie ir deviņi gadi, un mēs esam pieņēmuši lēmumu – vaislas attīstība. Uz to arī koncentrējamies, izmantojam visus līdzekļus, kas ir pieejami no LAD, bankas, varbūt no draugiem un tamlīdzīgi. Mēs katru gadu piepīrkām klāt lopus: lai attīstītu vaislas saimniecību, nepieciešams apjoms. Protams, tehnika, tehniskā bāze, ražošanas līdzekļi. Par zemi šoreiz nerunāšu, jo pats par sevi skaidrs, ka zeme ir jākopj, lai būtu kvalitatīva lopbarība. Lai tie lopu būtu kvalitatīvi. 2023. gadā iesaistījāmies genoma testos un selekcijā. Nākamais mūsu plāns – dubultot šo apjomu, nevis skaita ziņā, bet kvalitātes ziņā. Diemžēl pagaidām produkcija nonāk "Liellopu izsolu namā", tas ir, astotus mēnešus veci teļi nepaliek Latvijā. Tas ir slikti, protams. Bet

ir jādara kaut kas cits, jo nav jēgas vilkt to pusspārgušo kaķi aiz aastes. Ja nav, tad nav, bet ja ir, tad jāturpina un jādara. Ir jādomā arī par jaunām tehnoloģijām, tad viss izdosies. Un piekrtu tam, ka nav jābaidās atzīt kļūdas un prasīt palīdzību.

Indulis Jansons: – Man ir tas gods vadīt kooperatīvu, kas šobrīd ir tajā "slimākajā" nozarē – graudkopībā. Par veselību, tāpat kā cilvēkam, saimniecībā jāpūlejas, kad viss ir labi, bet to bieži aizmirst. Tas ir kā augstas klases sportistiem – kad viņiem ir rezultāti, viņi par veselību maz domā, bet, kad gūst traumu, tad rezultāti kritīs un atgriezies sportā ir grūti. Bet lauksaimniekiem ir viena iespēja – jūs esat uzņēmēji. Ja cilvēks veselību var arī neatgūt, tad jums ir iespējas atgūties, izdarīt secinājumus un sākt ar saimniecības, jā, šobrīd ir lieli izaicinājumi lauksaimniecībā. Turieties!

– Cik svarīga ir ilgtermiņa domāšana, plānu izvirzīšana trim–pieciem gadiem?

Indulis Jansons: – Domāju, ka jābūtu lauksaimniekam jābūt ilgtermiņa programmai. Jo lauksaimnieks nav nekāds spekulants – šodien nopirks, nē pārdos un pēc tam var darīt kaut ko citu. Plāniem ir jābūt un jābūt ne tikai tāpēc, ka banka pra-

darīt. Bet plānot vajag.

Gunārs Lozda: – Kopš pašā sākuma mēs plānojam, un tas vienmēr notiek gada beigās. Apšpiežamies divatā, es un dēls, mēs esam divi darbinieki. Apšpiežamies, kas ir bijis un ko darīt tālāk. Tā perspektīva bija tikai uz gadu, jo sākotnēji līdzekļu mums nebija. Un es tikai brīnos, ka banka mums piešķir finanses, ka mēs uzvarējam LAD projektu konkursā uz 200 tūkstošiem. Tā bija liela summa, tas bija lielais grūdiens. Paldies bankai, ka uzticējās! Varbūt tas bija garants no tehnikas devejā. Ar to arī sākās. Investīcijas – tas ir ļoti svarīgi, un ļoti svarīgi, ka neliek sprungulus zemniekam, jo banka par daudz ie-

Zemkopības ministrijas pārstāve Dace Freimane stāsta par lauksaimniecības izaugsmes plānu.

